

Transport: Grønne veivalg som binder hele landet sammen

Infrastruktur som vei, jernbane, havner, ferger, flyplasser, bredbånd og mobilnett binder Norge sammen og er helt avgjørende for bosetting og arbeidsplasser i hele landet. Økt fremkommelighet og bedre sikkerhet skal ligge til grunn for vår samferdselspolitikk, slik at folk og varer kommer raskt og trygt frem. Ansattes lønns- og arbeidsvilkår må ivaretas. Det offentlige må sørge for god infrastruktur som skaper levende lokalmiljøer og legger grunnlaget for lønnsomme arbeidsplasser i hele Norge. Fremtidens transportsektor må være klimavennlig, og klimagassutslippene skal reduseres.

Regjeringen vil:

- Redusere klimagassutslippene fra transportsektoren, og bidra til at vi når våre internasjonale klimaforpliktelser.
- Intensivere arbeidet for å nå visjonen om null drepte og hardt skadde i trafikken.
- Bekjempe sosial dumping i transportsektoren.
- Sørge for at samferdselsinvesteringer styrker norske bedrifter med norske lønns- og arbeidsvilkår.

En effektiv transportpolitikk for hele landet.

Regjeringen vil øke bruken av klimavennlig teknologi i nærtransporten, satse videre på nullutslippsbiler og utvikling av klimavennlig infrastruktur, som ladestasjoner, i hele landet. I byområdene vil utbygging av infrastruktur for trikk, bane og buss være avgjørende for å gi et godt reisetilbud og følge opp klima- og miljømål. Regjeringen vil ha et godt utbygd kollektivnett i hele landet. Det skal være enkelt og rimelig både å reise til og fra jobb og skole og å reise raskt og klimasmart mellom landsdelene, de store byene og til utlandet.

Regjeringen vil:

- Tilby kommunene å øke det statlige bidraget til 70 prosent i prosjektene som i dag finansieres 66/34 av utbyggingskostnadene i store kollektivprosjekter i og rundt de store byene.
- Innrette avgiftssystemet slik at det er rettferdig og bidrar til kutt i utslipp av klimagasser, og utrede løsninger som kan erstatte bompenger i fremtiden.
- Ta initiativ til at det etableres landstrøm ved de største havnene.
- Stimulere til økt bruk av biodrivstoff og skjerpe kravene til innblanding av andregenerasjons biodrivstoff for alle relevante transportformer, blant annet gjennom lavere avgifter.
- Sette som mål at driften av landets flyplasser er fossilfri innen 2030, og legge til rette for at all innenriks flytrafikk blir utslippsfri.
- Stimulere til at det utvikles fossilfrie energibærere for jernbane, tungtransport og store skip.
- Utrede et nasjonalt ungdomskort for kollektivtrafikk.
- Legge til rette for at ekspressbusser skal spille en viktig rolle i kollektivtilbudet.
- Gjøre det attraktivt å velge lav- og nullutslippskjøretøy med mål om at 100 prosent av nye personbiler er fossilfrie innen utgangen av 2025. Bidra til at nullutslippskjøretøy opprettholder sin konkurransefordel mot bensin- og dieselskjøretøy
- Sørge for utbygging av et nødvendig antall ladestasjoner for elbil i hele landet. Regjeringen skal som minimum sikre en hurtigladestasjon i kommuner som ikke har dette i dag innen 2023. Vi vil utarbeide en nasjonal ladestrategi hvor Statens Vegvesen får en rolle i å planlegge et sammenhengende ladeinfrastrukturnett og identifisere strekninger som trenger statlig drahjelp for å bygge ut ladenettet

- Sikre betydelig økt utbygging av infrastruktur for klimavennlig tungtransport og skip innen 2025, med lade- og fylleinfrastuktur for fornybart drivstoff langs kysten. Vi vil stimulere til at klimavennlige energibærere som hydrogen, og ammoniakk og biodrivstoff utvikles for tungtransport og store skip.
- Legge til rette for at det velges fossilfrie kjøretøy i offentlige kjøp av personbiler og mindre varebiler.
- Stille krav om at all bynær busstrafikk skal gå på fossilfrie løsninger.
- Utvikle nye og forbedrede modeller for kollektivtilbud i områder med spredt bosetting.
- Bruke innkjøpsmakten i stat og kommune til å utvikle og ta i bruk ny teknologi for klimavennlig maritim transport og lufttransport.
- Etablere en storstilt satsing på norsk bioenergi og avansert biodrivstoff i transportsektoren, og legge frem en plan for en helhetlig og industriell verdikjede for bruk av norske bioressurser. Planen skal vise hvor mye som kan høstes på bærekraftig vis, uten at det svekker naturens opptak og lagring av CO₂, samt hvor bruken av knappe bioressurser skal prioriteres for å sikre effektive utslippskutt. Økt bruk av biodrivstoff skal utelukke biodrivstoff med høy avskogingsrisiko.

Vei

Det meste av trafikken vil også i fremtiden gå på veinettet. Regjeringen vil prioritere opprusting av de gjennomgående stamveiene nord-sør og øst-vest høyt. Vi vil i tillegg redusere flaskehalsen på riks-, fylkes- og kommuneveier.

Bedre veier gir økt nytte for samfunnet i form av reduserte kostnader for veibrukerne som følge av bedre fremkommelighet. Regjeringen mener at utbygging av infrastruktur må gjennomføres på en måte som gir mest mulig igjen for pengene, og at store offentlige satsinger på infrastruktur skal bidra til lokale og regionale arbeidsplasser. Regjeringen mener at veiutbygging må underlegges politisk styring og offentlig eierskap.

Regjeringen vil:

- Fortsette arbeidet med en nullvisjon med mål om at det ikke skal forekomme ulykker med drepte og hardt skadde i veitrafikken.
- Utrede hvordan utbygging, drift og vedlikehold av veier skal organiseres. med bakgrunn i at stadig flere utbyggere og veieiere gir fare for økte kostnader, mer fragmenterte fagmiljøer og mindre sammenhengende utbygging.
- Utarbeide en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveier i samarbeid med fylkeskommunene.
- Utarbeide en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på riksveiene.
- Halvere prisene på riksveisferger og fylkesveisferger i løpet av fireårsperioden. Vi vil sammen med fylkeskommunene ta initiativ til at det utarbeides et felles takstregulativ for riksveisferger og fylkesveisferger, og ha som mål at prisene på fergesambandene for de reisende totalt sett halveres fra nivået 01.01.2021, og der staten dekker kostnadene for prishalveringen.
- Innføre en ordning med gratis ferge for øyer og andre samfunn uten veiforbindelse til fastlandet og gjøre alle fergesamband med under 100 000 passasjerer årlig gratis.

- Ta initiativ til at det sammen med fylkeskommunene utarbeides en nasjonal gjennomføringsplan for ras- og skredsikring av alle riksveier og fylkesveier med høy og middels skredfaktor.
- Gjennomgå metoden for verdsetting av samfunnsøkonomisk lønnsomhet for å bedre ivareta næringstransport/godstransport og veier med lav årsdøgntrafikk (ÅDT).
- Endre veinormalene for gang- og sykkelvei for å tilpasse bedre til lokal trafikk.
- Øke satsingen på nasjonale turistveier, sykkelruter og vandringsleder.
- Sikre interessene til veterankjøretøy ved utforming av kjøretøyteknisk regelverk og annen regulering av kjøretøyparken.

Jernbane

Regjeringen vil føre en offensiv jernbanepolitikk for fremtiden. Vi sier nei til konkurranseutsetting, oppsplitting og privatisering av jernbanen, og vil stanse den pågående anbudsutsettingen av jernbanestrekninger i Norge. Regjeringen vil gjennomgå selskapsstrukturen i jernbanen med sikte på en mer helhetlig og oversiktlig organisering. Jernbanens konkurransekraft på godstransport må styrkes.

Regjeringen vil:

- Bedre dagens miljøstøtteordning for godstransport på jernbane.
- Legge til rette for at jernbanen kan ta en større andel av både persontrafikk og godstrafikk.
- Gjennomgå dagens organisering av jernbanesektoren for å få en enklere organisering og tydeligere ansvarsfordeling mellom departement, direktorat og Bane NOR.
- Gjennomgå selskapsstrukturen i jernbanesektoren med en målsetting om færre selskap, for å sikre en enklere hverdag for de reisende, og slik at jernbanen kan øke sin konkurransekraft opp mot andre transportformer.
- Utarbeide tiltak sammen med godsnaeringen for å nå målet om at en større andel av godsvolumet kan fraktes på jernbane.
- Stoppe videre konkurranseutsetting av persontrafikken på jernbanen.
- Stoppe den planlagte konkurranseutsettingen av oppgaver innen drift, vedlikehold og beredskap knyttet til jernbanens infrastruktur.
- Utarbeide en plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på jernbanen og ferdigstille allerede vedtatte jernbaneutbygginger.
- Gjennomføre en konseptvalgutredning med mål om å realisere utbygging av Nord-Norgebanen. Konseptvalgutredningen skal ferdigstilles og behandles i forbindelse med neste rullering av Nasjonal transportplan.
- Bygge flere krysningsspor og dobbelsporparseller og utbedre flaskehalsen for å få bedre hyppighet og regularitet på togtilbudet mellom landsdelene.
- Opprettholde ambisjonene om InterCity-utbyggingen på Østlandet som Stortinget vedtok i 2013. Frem til det er gjennomført må det jobbes med vesentlige tilbudsforbedringer på indre og ytre InterCity.
- Legge til rette for at museumsbaner og historisk togmateriell i større grad ivaretas.
- Legge til rette for hel- eller delelektrifisering, eller bruk av annen teknologi, for å redusere utslipp fra gjenværende dieselstrekninger på jernbanen.
- Forbedre nattog-tilbudet.

Kyst

Havnene er viktige for verdiskaping og bosetting langs kysten. Regjeringen vil ruste opp havner og farleder slik at vi kan få mer gods fra vei til sjø og sikre videre utvikling av fiskeriavhengige kystsamfunn. Regjeringen mener det er en viktig oppgave å sørge for et godt fergetilbud og sikre at overføringene til fylkeskommunal fergedrift samsvarer bedre med behovet til de reisende og næringslivet har. Nullvisjon for ulykker bør også gjelde på sjøen, og regjeringen vil prioritere det ulykkesforebyggende arbeidet for å hindre drukning.

Regjeringen vil:

- Gjennomføre en utredning sammen med godsnæringen og skipsfartsnæringen av tiltak for å nå målet om at en større andel av godsvolumet kan fraktes på sjøen.
- Styrke satsingen på tiltak innen kyst, havn og farleder.
- Gjøre fiskerhavnene til et statlig ansvar. For de fylkeskommunene som i dag har fått overført ansvar for fiskerihavnene skal tilbakeføringen av ansvaret til staten skje i dialog med de berørte fylkeskommunene.
- Ta initiativ til at legges frem en grønn omstillingspakke for klimavennlig omstilling av skip.
- Sørge for at Kystruten daglig anløper de 34 anløpsstedene.
- Kompensere fylkeskommunene for merkostnader ved å velge lav- og nullutslippsteknologi ved anskaffelser av ferger og hurtigbåter.
- Redusere lokal forurensing gjennom å legge til rette for landstrøm for cruisebåter ved de mest trafikkerte havnene og på sikt innføre forbud mot tungolje.
- Stille krav om nullutslipp i nye anbud for ferger 2023 og krav om lav- og nullutslipp i nye anbud for hurtigbåter i 2025.

Luftfart

Norge er helt avhengig av det desentraliserte rutetilbudet for flytrafikk, noe Avinor-modellen er med på å sikre. Kortbanenettet er avgjørende for bosetting og verdiskaping i hele landet. Regjeringen vil legge til rette for et styrket flytilbud på kortbanenettet. Det er et mål å få ned utslippene fra luftfarten ved å stimulere til bruk av de mest miljøvennlige fly- og drivstofftypene. Det må komme ytterligere statlige virkemidler som driver frem en mer miljøvennlig luftfart, med biodrivstoff og ny teknologi. Regjeringen vil opprettholde eksisterende lufthavnstruktur og finansieringen av disse gjennom flyplassavgifter/kryss-subsidiering, og mener at Avinor som hovedregel skal drive lufthavnene.

Regjeringen vil:

- Videreføre og styrke Avinor-modellen for å drifte og videreutvikle flyplasser i hele landet.
- Prioritere arbeidet med å utarbeide en nasjonal luftfartsstrategi.
- Bekjempe sosial dumping i luftfarten og legge til rette for seriøse aktører i bransjen.
- Ta initiativ til at offentlige innkjøpere skal stille konkrete flysikkerhetskrav ved kjøp av innenlands helikoptertjenester.
- Opprettholde et godt, desentralisert nett med kortbaneflyplasser og sørge for at disse brukes i arbeidet med elektrifisering av luftfarten, blant annet gjennom et program for teknologiutvikling.
- Sørge for at drifts- og beredskapstjenester ved flyplassene utføres av egne ansatte og ikke konkurranseutsettes.

- Skrinlegge vestre alternativ for en tredje rullebane på Gardermoen, og dermed frigjøre viktig areal.
- Nedsette et uavhengig utvalg for å se på fremtidig kapasitet og behov ved Oslo lufthavn på Gardermoen. Inntil dette arbeidet er sluttført videreføres ikke planarbeid for en tredje rullebane. Utvalgets arbeid vil danne grunnlag for regjeringens konklusjon i spørsmålet om tredje rullebane.
- Ta initiativ til å erstatte dagens flypassasjeravgift med en avgift som har reell klimaeffekt og bedre geografisk profil, slik at distriktsarbeidsplasser og rutetilbud ikke rammes urimelig slik som nå.
- At staten skal ha ansvar for FOT-rutene (Forpliktelse til Offentlig Tjenesteyting).
- Sikre lavere priser og flere avganger på kortbanenettet. Målet er en halvering av prisene på FOT-rutene.
- Prioritere arbeidet med en luftfartstrategi der en legger til rette for å styrke norske aktører med norske lønns- og arbeidsvilkår, og der en samtidig får ned utslippene fra luftfarten.
- Sikre at ikke nasjonal skattlegging står i veien for å utvikle en levedyktig norsk luftfart som har konkurransekraft også i konkurransen med internasjonale selskap
- Sørge for at norske luftfartsavgifter vrir over til avgifter på utslipp og i mindre grad har rene fiskale avgifter.

Drosje

Regjeringen vil sikre en drosjenæring med ordnede forhold, der kundene er trygge, og der sjåførene kan leve av jobben sin. Regjeringen vil ha trygg pasient – og skoletransport og godt drosjetilbud også i distriktene, og vil derfor stanse frislippet i drosjepolitikken.

Regjeringen vil:

- Stoppe frislippet i drosjenæringen.
- Gjennomgå sammen med drosjenæringen hvilken rolle drosjenæringen skal ha som en del av det nasjonale kollektivtilbudet.
- Fremme tiltak sammen med næringen og fagbevegelsen for å bekjempe sosial dumping og styrke de seriøse aktørene i drosjenæringen.
- Gjeninnføre ordningen med fylkeskommunal antallsregulering.
- Sørge for et godt drosjetilbud over hele landet.
- Videreføre kontroll- og innrapporteringssystemer med samme eller tilsvarende funksjonalitet som dagens taksameter for aktører i drosjenæringen.
- Sørge for tilknytningsplikt til drosjesentral og generell driveplikt.

Digital infrastruktur og ny teknologi

Digital infrastruktur blir avgjørende for å bygge landet videre i fremtiden. Staten må ta et større ansvar for bredbåndsutbygging i områder der det ikke er lønnsomt. Regjeringen mener det er et statlig ansvar at alle i Norge – husstander og bedrifter – har tilgang til høyhastighetsbredbånd.

Regjeringen ser store muligheter i digitalisering og ny teknologi, som kan skape et betydelig tryggere, mer effektivt og mer miljøvennlig transportsystem.

Regjeringen vil:

- Gjøre tilgangen til høykapasitets internett til en rettighet på lik linje med strøm, og sikre at alle husstander der det bor fastboende skal ha tilgang til høyhastighetsbredbånd innen 2025.
- Legge til rette for at alle kan delta i den digitale utviklingen uavhengig av bosted.
- Sørge for at ingen mister fasttelefonen før de har mobildekning eller andre telefonløsninger med minst like god dekning som fasttelefon.
- Innføre leveringsplikt for bredbånd i de områder hvor det ikke er grunnlag for kommersiell utbygging.
- Satse på en kraftig forbedring av mobildekningen i hele landet og sikre mobildekning langs hovedferdselsårene både på land og sjø.

Arbeidsplasser og arbeidsvilkår

Transportbransjen er arbeidsplass for tusenvis av ansatte over hele landet. Ansatte innen transportsektoren skal ha trygge arbeidsplasser og anstendige lønns- og arbeidsvilkår som er i tråd med norske standarder og verdier i arbeidslivet. Regjeringen mener det viktigste tiltaket for å motvirke den negative utviklingen vi ser i transportnæringen, er en bedre håndheving av dagens regelverk.

Regjeringen vil:

- Sørge for at anbud ved bygging av samferdselsprosjekter utformes slik at lokale og regionale aktører kan delta.
- Forsterke arbeidet mot sosial dumping i transportsektoren, blant annet ved å ta initiativ til at det utarbeides en handlingsplan mot sosial dumping i sektoren.